

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэпсыкэ иэ зыхъугъэ Маф

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 161 (22610)

2022-рэ ильес

ШЭМБЭТ

ЮНЫГЬОМ и 3

ОСЭ ГЭНЭФАГЬЭ ИЭП
Къыхэтыутыгъэхэр ыкчи
нэмэгдэхэдээ нэмэгдэхэдээ
ижүүгъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаим и Правительствэ игъээст

Адыгэ Республикаим икъэлэ шъхьаIэ и Мафэ ехъулIэу

— «Адигэ Республикаим и Правительствэ игъээст

КъумпЫл Мурат Лыхъужым янэ-ятэхэм аЛукIагъ

АР-м и Лышъхэу КъумпЫл Мурат Валерий Заволянскэу дунаир зехъожым ыуж «Урысие Федерацием и Лыхъужь» зыфиорэ цэр кызыифагъэшьошагъэм янэ-ятэхэу Иванрэ Анжэлэрэ Правительствэр зычлэйт Унэм тыгъуасэ ашыгулагъ.

Республикэм ипащэ зэкіэмэ афэтихъаусыхагъ,

Валерий Украинэм щыкюре рацием хэлажьээ, пшъеры-хэушъхафыкыгъэ дээ опе-

рифэшьуашэм тетэу зэригъэцэкIагъэхэм, лыхъужынгъэу аш зэрихъагъэр иныбджэгъухэм, къулыкъу дэзыхъыгъэхэм, ичыгпэгъухэм егъашэм агу зэрильшиштэм къыкIигъэтхыгъ.

Гвардием истаршэ лейтенантэу Валерий Заволянскэм ашьэрэ дээ-десантнэ команднэ училищэу къалэу Рязань дэтыр къуухыгъ. Украинэм

щыкюре хэушъхафыкыгъэ дээ операцием разведчик купым икомандирэу къулыкъу щихыщтыгъ. Жъоныгъуакэм и 28-м пыир ээрэзекюрем, зыдэштыгъем лыгъялэрэ купым хэтэу аш иуцуплэ горэ къичилгэштыгъ ыкчи зыхэтхэм оборонэр зэхакъутэнэшь, пыим чэнагъэхэр рагъешынхэмкээ

(Икэух я 2-рэ нэкIуб. ит).

Къумпыл Мурат Лыхъужьым янэ-ятэхэм айулагъ

(Икэух.)

Іепыіэгъу хъугъэ. Лыбленаагъэрэ пыхъужьынгъэрэ зерихъээ, Валерий Заво-

лянскэм пым инэмькі лъэу аш къытыращагъэхэм укупіхэри къыгъотыгъех, аш ыклюачэ нахь зэренигъэм пайи къымыгъанэу пэуцужьыгъ. Уягъэ хъы-

апкъ къикыкіе идунай ыхъожьыгъ. УФ-м и Президентэу Владимир Путиним иуна-

шъокіе, ишъэрьильхэр ыгъэцакіе зэрихъагъэм фэшл Валерий Заволянскэр дунаим ехъжыгъэу «Урысые Федерацием и Лыхъужь» зыфиорэ цээр фагъэшьошагъ.

Къумпыл Мурат аш янэ-ятэхэм рэзэнгъэ тхыльтэу къафагъэшьошагъэр ари-тыжыгъ ыключэ аш ишлэж Адыгейим зэрэцамыгъэко-дыштыр къыхигъэшыгъ.

Шуикілэ ылсэ пэ-тыфекіе пшъэрьильхэр дээ кулыкъум къыфигъэуцу-гъэр ыгъэцакіагъ, гүшүэу ытыгъэр къыгъэшьошкъэ-жыгъ. Лыгъэ хэлъэу под-разделениеу зипашэм хэт дзэклолхэм Ѣысэ афэхъу-зэ, пым пигъэуцужьыгъэх. ылсэ хилххы дэээрэ клаалехэр къуухумагъэх. Кэлэл пыхъужь зэрэжь-гъэсагъэм, зэршүуплугъэм пае «тхашууегъэлсэу» къышшотло. Адыгейими Урысыеми ятарихь Вале-

хъужьым янэ-ятэхэм зэу-кіэгью адьриагъэм АР-м и Премьер-министрэ ил-натэ зыгъэцакіэрэ Клэрэ-щэ Анзауррэ АР-м идзэ комиссарэу Александр Аверинимрэ хэлэжьагъэх.

Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэ ипресс-кулыкъу

Сурэтхэр А. Гусевым тырихъыгъэх.

Хэбзэшлу хъугъэу

АР-м и Лышъхъэу Къумпыл Мурат ильэсыкіе еджэгъум ипэгъокіэу хы Шуцэ һушъом Ѣыпсэурэ адьгэхэм яса-быеу апэрэ классым чахъэхэрэм шуухъафтынхэр къафи-шынхэр хэбзэшлу хъугъэ.

Мары мыгъи ткьюш сым къуагъэхэр ильес къэс аш тетэу Лышъхъэм зэри- гъэгушлохэрэм имызакъо, хы Шуцэ һушъом Ѣылхэм къызэрэнэсирэр зэкіе- ми гуап ашхъу.

Къумпыл Мурат ишъэрьилькіе Адыгэ Хасэм ипа- щэу Klaklykhу Мэджыде къудажхэр Шэхэкіешхом, Хъаджыкъо, Агуй Шапсыгъэ ыклю Псыбэ ягурт едж- пхэхэм Іоныгъом и 1-м мэфекі линейкэу ашызэ- хашагъэхэм Іальмэкъхэр щаритыжьыгъэх. Аш игуу- сагъэх мы общественне

организацаем хэтхэу Лы- фе Хъалидэ, Шхъэлэхъо Сэфэр, Ацумыжь Айсе, ильэсүбэ къэлэе гъэдже ювшэнным езытыгъэхэу, «заслуженнэ» цээр къыз- фагъэшьошагъэхэу Алалэ Сэфэррэ Къоджэ Рус- лъянэрэ.

Хы Шуцэ һушъом Ѣыпсэурэ шапсыгъэхэм Ѣылхэм къуагъэхэр эз- зыжын Адыгейим ынаэл пэшэу къызэрэтэйм ишыхъат мы ямышыкъе гъэлсигъэ шуухъафтынхэр, — **Къыкигъэтхыгъ**

джештхэм имызакъо, публикэм ишаа афиюре Гъэсэнгъээм игъогу тэхээгъэ къэлэцыкъухэм гу- зэрагъэшленэу ыклю шу альгъунэу Адыгэ Рес-

Ныбэ Аизор.

Студентхэм афэгушлуагъэх

Сурэтхэр ішшынэ Аслван тыри- хыгъэх.

Мыекъопэ къэралыгъо гъэхэм мэфекі шыкъем бзэм хэлэжьагъэх уни- технологическэ университетын мэгъэ чэхъа- афэгушлуагъэх. Юфтхъа-

тетхэм ядеканхэр, про- ректорхэр ыклю студенческэ активым илъикъохэр.

Ректорэу Къуижъ Сайдэ зэхахьем къеклонгъэхэм шуухъес гүшүэхэмкіе за- къыфигъэзагъ. Мыгъэ чэхъэгъэ студентхэм, аш щеджэхэрэм ильэсүбэ еджэгъумкіе къафагъушуагъ ыклю агу къыгъэкъыгъыгъ Мыекъопэ къэралыгъо тех- нологическэ университетын мурад шхъаалэу илэр — зисэнхъат хэшшикъи- шо физиэ специалист хъунхэмкіе амалхэр яты- гъэнхэр, джааш фэдзу къэ- ллэеджаклохэм обществээм чанэу зыкъыщагъэльэ- гъонымкіе ашпъэрэ едж- пэм истудент объедине-

ние ишшагъэ аригъекын- ныр ары.

Мыгъэ нэбгырэ 600-м ехъу университетын чэхъагъ. Анахь балл ин зиэу факультет пэпч къафагъэхэм Къуижъ Сайдэ нэпээпль шуухъафтынхэр аригъгъэх.

Къэлгъээн фае, апэрэ курсым исхэмкіе мыр аужырэ мэфекіл. Іоныгъом и 14-м апэрэ курс хъугъэхэм я Мафэ хагъеу- нэфыкъыщ.

Къэлэджаклохэр гъогу мафэ техъанхэр, еджэгъэшко хъунхэр тафельяло!

КИАРЭ Фатим.

Адыгеим илЫкІо куп Геническ иеджапІэхэм ашыIагъ

Адыгэ Республика м шіэнныгъэмрэ гъесенныгъэмрекІэ и Министерствэ илЫкІо купэу министрэм игуадзэу Артем Журавель зипашэр Геническ щыIагъ.

Къалэм иколледжитлоу псэольшыныр, фэло-фешэ зэфэшхъяфхэм ягъецкІэн епхыгъе сэнхъятахэр ал къызыщырагъахъэр, аш имастерскойхэр, общежитиехэр ахэм къызепаплыхъягъех. ЕджапІэхэм яфенкъоныгъехэм защагъэгъозагъ, ахэм ялащехэмр якІлэеъяа джэхэмра адэгүшыIагъех.

Колледжитуми йофшІэнхэр ацыхъютыгъ, унэхэр зэлахъяжыщтыгъех, Херсон хэкум ис ныбжыкІхэу автомеханик, электрогазосварщик, техник-псэолъшл, электрик, пщэрхъякІо, іашу-іушу-сэнхъятахэр зыё къизыгъахъэ зыштоигъохэм ядокументхэр комиссием аихыщтыгъ.

ЛыкІо купым Мыекъуапэ къызегъэзэжь нэуж Геническ иколледжхэм ачІесхэр урысые шапхъехэм адиштэу еджэнхэмрэ іэптигъу афэхъунхэу АР-м илащехэм рахъухъагъ.

Адыгеим гъесенныгъэмрэ шіэ-

ныгъэмрекІэ и Министерствэ илЫкІохэр къалэу Геническ итурыт еджэпітлоу республикам и Лышхъяу Къумпыл Мурат

тапекІэ зыдекіогъагъэм щыIагъех. Лицееу N 2-р анахъяу зыгъегумэкІир спортуз зеримылэр ары. ФизкультурамкІэ

урокхэр чыпІэ щынагъом щарагъехых. Къумпыл Мурат пшъэрьль зэрафишыгъэм тетэу джыре шапхъехэм адиштэрэ спорт комплекс гурт еджапІэм щыгъэпсыгъэним иофыгъо хэппльех. БэмышІеу гурт еджапІэу N 3-м ипщерхъяпІэ Чальгауцауагъех Мыекъуапэ ращыгъе гъяучуылъэр, электрическэ хъакуитур, хъакъу-шыкъухэр ыкІи нэмыйкІхэр. Лицеим иофышэхэр республикам и Лышхъяе

къызыфельэуగъехэр зэкІэ охътэ кіекіям агъецкІагъех. КіэлледжакІохэм ягъэшхэнкІэ йофыгъо гори еджапІэм иэжэп.

Адыгеим илЫкІо куп гурт еджапІэу N 3-м кіэллэеъяджэхэм язэхэсигъу щыкІуагъэм хэлэжъагъ, еджэним изэхэцэнкІэ Геническэ районим икІэллэеъяджэхэм іэптигъу зэрэфхъущтхэр аралиагъ.

Людмила ПОГАСЕЕВА.

Амброзиер, пшъэдэкІыжыр

Цыфыбэмэ япсауныгъэ зэрар езыхыре амброзием игъекІодын ильес къэс охътабэ тырагъекІуадэ.

Тызхэт ильесым Адыгеим ичыпІэ 85-рэ къызэралпыхъягъахэр, пащхэмими цыфхэм бэрэ зызэралуагъекІагъех, чыгу гектари 100 фэдиз къакхъяанхэу итэо зэрифагъехэр Адыгэ Республика мэкъумэш хъызметымкІэ и Министерствэ специалистхэм къауагъ.

ДэкІигъо 54-у ашыгъэм амброзием зэрэлпэуцужынхэ фаер, итэом ауп-кіенеу, псеупІэхэм, хатэхэм, губгъохэм ащаагъекІодынхэу зэрэштырэ зеритхэтгээ тхыльи 187-рэ республикам

ичыпІэ зэфэшхъяфхэм агъэхыгъех.

Россельхознадзорымрэ мэкъу-мэцымкІэ Министерствэмрэ ялофышІехэр зэггусэхэу ауплъэкігъэ чыгу гектари 120-м щыщэу чыгу Iахъ 82-м амброзиер къыщикиу къыхагъэшыгъ. Ахэр Джэджэ районим ичыпІэ 17-мэ, Красногвардейскэ районимкІэ — 11-мэ, Кошхъэблэ районимкІэ — 10-мэ, Шэуджэн районимкІэ — 18-мэ, Туюцожь районимкІэ — 6-мэ, Адыгэкъялэкэ — 3-мэ, Мыекъуапэкэ — 2-мэ ашыгъех.

Ильесэу тызхэтим Россельхознадзорым Къыблэ шъольырымкІэ и ГъээорышІапІэ Адыгеим имуниципальэ шъольырхэм къаратхыкІыгъэу тхыль 13 къыукашъ. Ахэм зэкІами амброзиер бэу ячыгүхэм къызеращикирээр артихгъагъ.

Упльэкунхэм ауж Красногвардейскэ, Тэхүтэмийкое, Мыекъопэ районхэм ыкІи къалэу Мыекъуапэ амброзием игъекІодын іэпэдэлэл ашызышыгъэхэм хэбээгъэуцугъэу щыIехэм къызераорэм тетэу пшъэдэкІыжь арагъэхыщт.

ЗекІоныр

Хым тетхэу

Miray International зыфаюорэ операторэу зэрэдунаеу щызэльашІэрэм зэхищэхэрэ хы круизхэм джыри зы къаххэхуагъ. Урысыеемрэ операторым ипащхэмрэ зэзэгыгъэх мы ильесым тицыфхэр хы ШыцІэм тетхэу Тыркуум ащхэзэ ашынэу.

Лайнерэу «Астория Гранде» зыфиорэр тхъамафэ къэс шэмбэт мафэм Шыачэ икъухъяуцупІэ йокы, тырку хы-иушъом пэблэгъэ къалэхэу Стамбул, Чешме, Амасра, Синоп ыкІи Трабзон

къащыуцузэ, мэфи 8 зыгъэпсэфаклохэр къирещэхых. Ар зы мафэ е мэфрито къалэхэм якъеуцупІэхэм аштэ, цыфхэм зэрэфаехэу къалэхэр къаплыхъях, мэшахэр, чыпІэ гъешІэгъонхэр зэрэгээгъэуцугъэу.

Аш фэдэ зекІо шыкІэм лыыптышт уасэм бжыхъэм къыщаагъекІешт, лайнерымрэ чьэлтигъоум нэс зыгъэпсэфаклохэр зэрищэхых. Ильеси 3 – 11 зыныбжь кіэлэцыкІухэм ыпкІэ хэмийлэу загъэпсэфын фитых.

Лайнерыр зэтегъэпсыхъагъ. Ар зыгъэорышІехэрэри, цыфхэм яфэло-фашІехэрэри афэзыгъэцакІехэрэри урысыбзакІэ мэ-

гущылех, зеклохэм агурэох. Лайнерым бассейн, хамамэхэр, бархэр, театрэ, джакузи, фитнес-гупчэхэр, нэмыйкІхэри хэтих. КіэллэцыкІухэм клуб зэфэшхъяфхэм яуахътэ ащаагъеклон алъакыщ. Зыгъэпсэфаклохэр мафэ къэс плэгэгогъо агъашхэх.

«Астория Гранде» аперэу Шыачэ зыукигъэйэр мэкъуогъум иапэрэ мафэр ары. А шыкІэм тетэу зызыгъэпсэфынэу фаяхэр япчагъэ къиххэю. Круизын эзыгъэнэцыхэрэм зэу ашыщ визэ уимы-Іэу іэкылб хэгъэгүхэм уарыхан зэрэглэхэштэйр. Чынэр къэмисызэ ыкІи къухъялтэхэр іэкылб хэгъэгүхэм зэрэмыгъэбыжхэрэм къихкІэу мэшюку гъогүхэмкІэ ыкІи хым тетхэу зыгъэпсэфакло клощтхэр нахыбэ зэрэхуущтхэр гъэнэфагъэ.

(Тикорр.)

Искусствэр — тибаиныгъ

Къалэм имэфэкI орэдахэ

Мыекъуапэ творчествэмкэ илофшаплэу «Ошъадэм» икупхэу «Ащэмэзыр», «Синди-кар», «Бэгъеуджыр» республикэм, къалэм ямэфэкI зэхахъэхэм чанэу ахэлажьэх.

«Ошъадэм» ихудожественэ пащэу, Адыгэ Республика м изаслуженэ артисткэу Едыдж Викторие къытиуа уг къэгъэльэгъон пъешэгъонхэр зерагье-хъазырыгъэхэр. «Синдикэм» лъэпк къашъохэр къышыцщых. «Ащэмэзым» пэсэрэ адыгэ орэхэр къылощых. Гъэ-зетеджэхэм агу къэдгъэкъыжы тшоигъу

ансамблэр хэгъэгу телевидением иапэрэ канал зэхицгээ зэнэкъокью «Зэрэхэгъэгоу пщерхъаплэм орэд къыщытэю» зыфиорэм «Ащэмэзыр» зэрэхэлажьэрэ, финалныкъом зэрэнэсыгъэр, художественэ пащэр Бастэ Аситет.

Оркестрэу «Бэгъеуджым» ихудожественэ пащэр пщынау Шэуджэн Рустам.

Шэуджэн Юлиани пщына. Нэгъой Заур ижыре лъэпк орэхэр къелох, шыкэ-пщынэмкэ, къамылымкэ адыгэ мэкъамхэр егъэжъынчых. Лыбзыу Шам Сирием къикъыжыгъэ адыгэ пшэшье ныбжыкы. Шыкэпщынэр «къегъэгүшүйе», дахэу къэшьо. Шъонтырпаор АР-м изаслуженэ артистэу Къэбэхь Анзор.

Къэралыгъо гъэпсыкэ илэу Адыгеир зыпсэурэр ильеси 100 зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ зэхахъэхэм «Ошъадэр» ахэлажьэ. Мыекъуапэ имэфэкI мафэ ансамблэхэм орэд къаошт, къэшьоштых. Хъурэнэ Азэ адыгабзэки, урысыбзэки орэхэр къыхидзэштых.

САХЬИДЭКЬО Нурбай.

Адыгэ Республика м икъэлэ шъхьаIэ и Мафэ ехъулIэу

(Икъях.)

Іоныгъом и 3-м сыхъатыр 10-м культурэмкэ Унэу «Гигантим» дэжь сурэтхэйнимкэ зэнэкъоку Ѣызэхашцэт. Аш сурэтхэр къышагъэльэгъо-щых, зэнэкъокум щатеклохэрэм тынхэр афагъэшьошэштых. Футболымкэ зэнэкъоку гим-назиу N 22-м сыхъ. 10 — 12-м Ѣыклошт. АКЬУ-мрэ Мые-

сыхъатыр 10-м къышегъэжъа-гъэу 1-м нэс культурэмкэ Унэу «Гигантим» дэжь сурэтхэйнимкэ зэнэкъоку Ѣызэхашцэт. Аш сурэтхэр къышагъэльэгъо-щых, зэнэкъокум щатеклохэрэм тынхэр афагъэшьошэштых. Футболымкэ зэнэкъоку гим-назиу N 22-м сыхъ. 10 — 12-м Ѣыклошт. АКЬУ-мрэ Мые-

куапэ игурыт еджаплэхэмрэ яспортзалхэм сыхъ. 11-м къы-щыублагъэу 4-м нэс волейбо-лымкэ зэнэкъокухэр ашыкло-щых.

Сыхъатыр 11-м къышегъэжъа-гъэу 3-м нэс автофестивалэу «Мыекъуапэ-2022-рэ» зыфиорэр автомобиль бэдзэрэм дэжь Ѣыклошт. Автомобиль лъэпк

зэфэшьхъафхэр мыш къыща-гъэльэгъо-щых, зэнэкъокухэр Ѣызэхашцых. Сыхъатыр 11-м къышегъэжъа-гъэу 3-м нэс фе-стивалэу «Дети в городе буду-щего» зыфиорэр къэлэ паркым дэжь Ѣыклошт. ЗыдэшыIэхэ чыплем игъэунэфынкэ къэлэ спорт зэнэкокъухэр «Мэздахэ» идэклюпэ дэжь мафэм сыхъ.

12-м Ѣегъэжъа-гъэу 4-м нэс Ѣызэхашцых.

Къалэм исамодеятельнэ творческэ колективхэм яконцертэу «Мыекъуапэ, ренэу сугу уилы!» зыфиорэр «Ракушкэм» дэжь мафэм сыхъатыр 3 — 5-м къышатышт. Къэлэ парк дэхьаплэм дэжь сыхъатыр 4-м къышегъэжъа-гъэу 6-м нэс Мыекъуапэ имэфэкI фэгъэхыгъэ концертэр Ѣыклошт.

Сыхъатыр 3-м къышегъэжъа-гъэу 5-м нэс къэлэцыкlu курэжъиехэм, самокатхэм, кушхъэфачъехэм япарад урамэу Краснооктябрьскэм Ѣыклошт. Къэлэцыкlu курэжъые, самокат, кушхъэфачъе нахь Къэракэм ипъэнэфэнкэ зэнэкъокую зэхашцых щатеклохэрэм шуухъафтынхэр афашыщых. Къэшьонымкэ юфхъабзэу муниципаль-нэ духовой оркестрэ зыхэлэжъэштыр пчыхъэм сыхъ. 5 — 8-м къэлэ паркым Ѣыклошт. Зыныбжэ ильес 55-м шъхьадэкъыгъэр къэшьонымкэ Ленинским ипчегу Ѣызэнэкъоку хэ альэкъыт пчыхъэм сыхъатыр 5-м къышегъэжъа-гъэу 6.30-м нэс. МэфэкI концертэу «Си Мыекъуапэ — Кавказым инал-мэс-напкыт!» зыфиорэр Ленинским ипчегу пчыхъэм сыхъатыр 7-м къышегъэжъа-гъэу 9.30-м нэс къышатышт. МэфэкI мэшюустхъор чэцым сыхъатыр 9.30-м огум дафыещт.

Джащ фэдэу мы мафэм ныбжыкэ объединениехэм, еджаплэхэм, КТОС-хэм, лъэпк йепэшьисэхэр зышихэрэм якъэгъэльэгъонхэр къызэуахыщых. Мыекъуапэ дэсхэм искусствохэм гъэхъа-гъэхэм нэуасэ зызщафашын альэкъыт къэгъэльэгъонхэр, мастер-классхэр зэхашцых, лъэпк йепэшьисэхэр агу рихырэр ахэм къашэфын альэкъыт. Пчедыжым

Ижъирэ зэманхэм яшыхъат

Блэкыгъэ зэманхэм яшыхъатэу непэ кытхэт «Пегъымбарым ичыг», «Тхэм ыч!эгь ч!этыр», «Псау щы!э реликий», «Чыг дах» — Тюльпан чыгэу поселкэу Шэхапэ дэтэм фаусыгъэу аш фэдэ цэ зэфэшхъафыбэ Шаачэ кыщыхъугъэ шапсыгъэхэм яжэрыо народнэ творчествэ кыхэнагь.

«Лириодендрон» зыфаорэ чыг льеп-кыям щыщэу Урысаем кыщыхъихэрэм анахь иныры мы чып!эм кыщыхъугъэхэм, щыпсэухэрэм ижъикэ кыщегъягъэ ашгэлтап!э. Нахынек!э цыифхэр аш щызехахъаштгэйх, диним епхыгъэ тофхъабзэхэр щызехаштгэйх, ар гукъэ-кыжыбэ зэлхыгъэ чып!.

Аужырэ ильэсипшхэм Шаачэ зекю кваклохэрэр анахыбэу зыдэштихэрэ чып!еу ар хуугъэ. Гъэмэфэ уахтэм мафэ къес зыгъэсфып!эм ихъикэ нэбгырэ мин фэдиз чыг гъэш!эгъоным ептынэу къекло, зекю купхэр, лекыбым къикыгъэхэр бэу щыольхъэгъух. Ильэс къес мы чып!эм тофхъабзэ зэфэшхъафыбэ щызехаша.

«Чыг дахэр», шыпкъэмкэ, халамэм-тэу гъэпсыгъэ, зымы фэдэп, цыиф кынзэрклохэм ямызакью, специалистхэм ашгэш!эгъон. Аш ичыг шхъэпшхо узыч!еуцок!э, уахтэр къеуцугу кыншопшы, угъэрхъаты, дунаир къабзэу, гохъэу, халалэу кыншегъэхъу.

Ареу щытми, специалистхэм кызэралорэмкэ, мы чыг гъэш!эгъоным изытет уигъэгумэкынэу хуугъэ. Ныбжышху и!эм иахь зэрэхихгъэм имызакью — 2013-рэ ильэсим чыгхэм язэгъэшэн, яупльэкун фэгъэзэгъэ Гупчэу «Здоровый лес» зыфиорэм и экспертихэм зэхажгэйхэгэ ушшетнхэм ильэс 2013-рэ ынныжъэу къагъэлхъяуяш — чыопсым ихъугъэ-шагъэхэм яягэ рагъэхъы. Анахь шхъаэр блэкыгъэ лэш!эгъум щэгъогъо шыблэр лъешэу кызэрэуягъэр ары.

1939-рэ ильэсим чыгышхом ышъхапэ ыгъэтэкъогъягъ. Ары пакюшь, нахынхъем кызэралотэжхырэмкэ, кыкыгъэнэгъягъ. Нахни нахь лъешыжъеу шыблэр къеуга 1948-рэ ильэсим. Джашыгъум чыгыпкыым ыгузэу нэсэу тоу зэгуутигъягъ. А лъехъаным аш зыпарэми гу лымитээ уахтэр алеклек!ыгъягъэу нахынхъем къаложы. Ильэсих зытеш!эм ынж джыри зэ шыблэр кынзен, специалисттэу чыгым «е!эзагъэхэм» аш ыпек!э кыщыхъыгъягъери агъунэфыгъагъ.

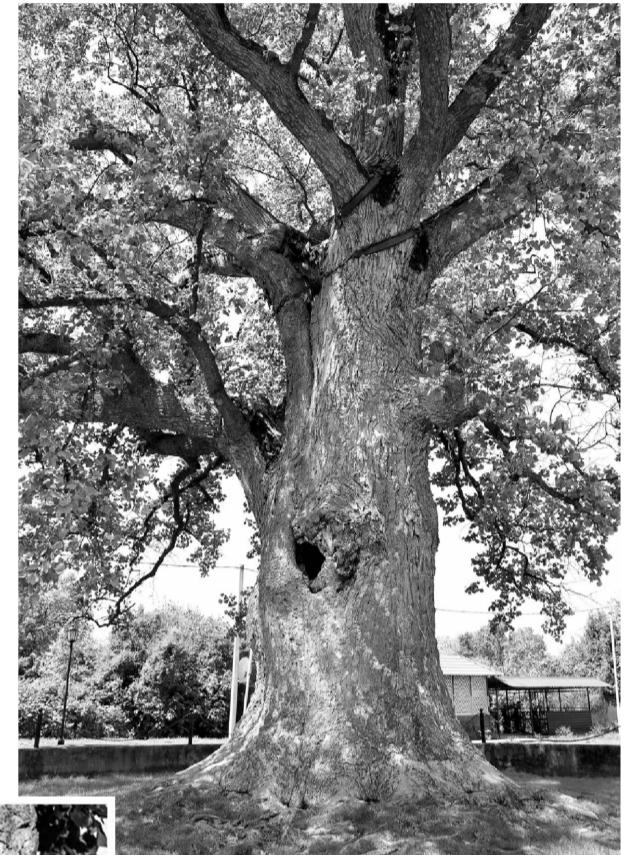
1974-рэ ильэсим икымафэ Кыщмэе цык!ум имээ хызметш!ап!э иофыш!эхэм чыгыпкъэу зэгозыгъэр к!эпсэшхо-

хэмкээ зэхапхэгъагъ. Нахь класэу, 1990-рэ ильэсхэм, клансэр гъучи пшъэххуухэмкээ зэблахъужыгъ. Джашыгъум специалистхэм чыгыгър кызаптыхъэм, чыгыпкыым ыктоц! зыпари псау зэримытыжым гумэкыгъо хидзагъэх. Аш ыгузэгукэ кыдэччынэу ежээгъэ къутамэу шыблэм «ыкугъягъэр» хахыкыгъягъ, нэмык! «улагъэу» тельхами яшушлахъэх.

Чыгыпкыым ыктоц! ишъукыгъяу килограммишээ пчагъэ къитхыгъягъ, — къелотэжы мээ хызметш!ап!эм ашыгъум ипэшагъэу, тофхэнхэр зэхэзыщгэйхэе Кобл Марыет. — Къитхыгъэр зэрбэм кыхэк!эу хыльзээшэ автомашинэк!э яулаччыгъагъ. Гъэфыкъуа-гъэу и!хэр «тыдыхъхи», кыхэмийшэу дгэлэжхыгъягъэх. Чыгыпкыым иуты-

кье!эгъунэ нахь мыш!эми, аш кымыубытхэу благъэу къэлтихъэх, сурэтхэр зытырахых. А зэлстэумэ яягъе екы. Чыг льапсэр аубашь, чыгур пытэ мэхь, льапсэу кыхэхъихэрэг агъэфыкъох. Специалистхэм кызэралорэмкэ, елбэтэу аш зыгорэ епсыгъян фае, уахтэ теш!эмэ, бгээтэрэзыхъышу-щтэп.

2017-рэ ильэсим Шаачэ экологилемкэ и Советрэ чыгхэм яэсперттиз фэгъэзэгъэ Гупчэмрэ яэспертхэм Тюльпан чыгым икүтэмэ гъуэхэр гуахыкыгъэх, псау кыншынагъэхэр полипропиленым

Рашыл!агъэхэм чыгыр кызэтырагъэ-нэштэу, игьаш!э лъагъякотштэу ары экспертихэм кызэралорэр.

— Москва кыкыгъэ специалистхэм чыгыр дэгъо къалпыхьи, рашэфыштхэр ыпэрапш!эу агъэнэфагь, — кыто-таг Бастэ Айдэмэр. — Ахьщэу тофхъа-бэхэм ашгэхъащтим Шаачэ имызакью, нэмык! чып!эхъэрэми ялахь кыхалхъягъ. Шаачэ иэлектросетьхэм лъагэу утетэу тоф пш!энным тэгъэпсихъэ-гээ транспорт ыпк!э хэмийтэу кытатыгь. Нэмык! тофхэмкэ кыддэлахъэхэм ашы-шхы Шуц!э лушьом щыпсэурэ шапсыгъэхэм я Адыгэ Хасэу Клакыхъу Мэджидэ зипашэр, Кыщмай ичып!э обществен-нэ зыгъэорыш!эжып!э и Совет итхаматэу Лыфа Халидэ, Краснодар краим ипсэуальэу анахьэу къагъэгъунэхэрэмкэ Гъэорыш!ап!эу Шаачэ дэтэм ипашэу Алексей Дворницкэр, «ЭкоБиоТехнологи-е СтолХимия» зыфиорэм проектым ипашэу Александр Зюзинир, куаджэу Кыщмэшхом дэсэу Руслан Бердиевыр. Зэклэри Тхэм егъэпсэух! Хэушхъафы-кыгъэу тирээнэгъэ афэтэгъэхы хъек!э унэу «Замок у моря» зыфиорэм ибы-сихэм. Ахэр Тюльпан чыгым кызэты-рэхэм чып!эхом изэтэгъэпсихъан ык!э и зе!эзашомбгын лъашэу пыльхь. Чыгхэм яфело-фаш!эхэм ягъэцк!эн зыщы-фагъэсэхэрэ еджап!эу «Здоровый лес» зыфиорэм ильэсбэ хуугъэу тоф кызэрэддиш!эрэм пае тыфэрэз аш ипашэу Сергей Пальчиковыр.

Джащ фэдэу чыгым иоф пыльхэм лъашэу къаддэлахъэх Robert Kavachadze (ООО-у «Градриэлт» зыфиорэр), Андрей Гусевымрэ Михаил Винюковымрэ (тур- фирмэу «Путешествия с Михаилом»), Шыбзыжу Ольга (рекреационнэ техно-логиехэм язэгъэшомбгын пыль Гупчэу «Новые горизонты»), Кыщмэе псуз!э кой администрацием ипашэу Шыыжь Мурат, Москва кыкыгъэ адвокатэу Абрэдж Иланд, нэмык!хэри. Мылькушо кыхильхъягъ зэльаш!эрэ меценатэу, УФ-м Федерациемкэ и Совет хэтэу Кынаныко Арсен.

Ныбэ Анзор.

гъэшхо и!еми, ыктоц!эу къетынуэнкыгъэми къэтран-пхъэупсэфэ зэхэльэу ш!энгъэлжхъэм яр-цептк!э тшыгъээр арт-к!эгъягъ. Аш чыгыр кызэтегъэнэжхыгъэнэмкэ ишогъэшхо къекуягъ.

Аужырэ ильэс шьэнхъом «ошьогум кыуук!эу» аш зыпари къеуга ыгъагъэп, ау чыгыпкыым ыктоц!эу тшыгъэу мэтакь. Ар умыспециалистии оль-эгъэхъ. Цыфыбэу къекуял!эрэми шуагъэ кын-фахырэп. Чыгыр къе-шыгъягъэу, ильэс 40 хуугъэу къералыгъом

хашыкыгъэ клацсек!э ышъхапэ рапхы-гъэх. Материалэу агъэфедагъэхэр чыгым зэрэххъоштим иягъэ ямыкынэу гъэпсыгъэх, итепльэ мыукуюнэмкэ яшуагъэ къекло. Аш имызакью, чыгыпкыым ыктоц! зыпльэнным тэгъэпсихъэгъэ обору-дованиемкэ узыгъэгумэкын чып!э дэйхэр специалистхэм къагъотыгь, ахэм яптыгъэ эзрагъэшагъ.

Джырэблагъэ поселком дэсхэр, Бастэ Айдэмэр, к!эшакло фэхъухи, джыри зэ Тюльпан чыгым «е!эзагъэхъ». Чыгхэм яфело-фаш!эхэм ягъэцк!эн фэзыгъэсэхэрэ Москве еджап!эмрэ чыгхэм яэсперттиз фэгъэзэгъэ Гупчэмрэ яспе-циалистхэм чыг шхъапэр зыпк!э изыгъэуожжырэ системэр агъэпсыгь, жы-бгъэшхо хъумэ чыгыпкыым иягъэ римыгъэкынэу шхъапэм паупкыгь.

Искусствэм ицЫфхэр

Игупшысэ иорэдкIэ фэкIо

Апэнэс Астемир искуствэм щызэльашIэ. Хэгъэгу ыкIи дунэе зэнэкъокъухэм щытхъуцIэхэр къащыдихыгъ.

Къэралыгъо гъэпсыкIэ илэу Адыгейр зыпсэурэр ильэси 100 зэрэхүрэм фээгъыхыгъэу адыгэ къуаем ия XI-рэ фестивалэу Мыекъопэ районым щыкIуагъэм Апэнэс Астемир зэрэхэлжьагъэм тигъегушуагъ.

Культурэм ехылIэгъэ йофхъабзэр А. Апэнэсым къызэуихи, иорэдхэмкIэ искуствэр зышогъашэгъонхэм алтыысыгъ. Орэдым тамэу ритырэм зыригъэушумбгъузэ, Адыгейим ичыилопс идэхагъэ нэгум къыкIегъезуцо. Дахьо игъэхүнэ щызэхажгъэ фестиваль-зэнэкъокъум ухэлэжьеныр хьолсагьо щытыгъ.

Тамэм зыргэцIэты

Жыр щыкъабз, къушхъэтх лъягхэм тигъэм инэбзийхэр ашызэпшэлтих. АдыгабзэкIэ, урысыбзэкIэ, нэмыхI бзэхэмкIэ Астемир къылорэ орэдхэм уядэлүзэ, адыгэ чыгум идэхагъэ икIэрыкIэу нэгум къыкIуацо. Артистын ошьогу къаргъом, Кавказ икъушхъэ жэкIэфхэм зафищэизэ, гукIэ угъэльхъю. «Адыгейр сидэу даха! Икъушхъэхэр, ипсыхъо чьэрхэр, илжэхъигъашIэхэр сидэу хьолсагьоха!» зыфэпшошт гупшысэхэр шхъэм къыргъахъяхъэх.

Анахъэу етланы тывзэгупшысээрэв цыфхэм яшылакI. Лъепкынбэ зыцылсэурэ Адыгейим тхаклохэр, композиторхэр фэусэх. Щытхъоу фалорэр орэдхэм ашызэхэтхых.

Шуулъэгъу къабзэм, партизанхэм, мыгощигъэ шуулъэгъум, нэмыхIхэм афэгъэхыгъэ орэдхэр А. Апэнэсым гур зыфищэу къыуагъяхъэх. Жэнэ Кырымызэрэ Сэмэгу Гоцнагъорэ эздаусыгъэу дунаим щашIэрэ орэдэу «Адыгэмэ яхабзэ джащ фэд» зы-

Астемир Адыгэ Республика, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым язаслуженэ артист, дунэе ыкIи хэгъэгу зэнэкъокъухэм щытхъуцIэхэр къащыдихыгъ.

филорэр Апэнэс Астемир къызыхедээм, нэбгырэ шье пчагъэу къедэхүхэрэм ашышибэ къидежьыугъ.

А. Апэнэсир фестивалым хэлажэхэрэм нахышлоу алтыысынным фэшл сценэшхом къытекъизэ цыфхэм къахахъэштыгъ. Орэдир къылозэ къашьоцтыгъ, уджыцтыгъ.

Мыекъопэ къэралыгъо технологоческэ университетым щеджэрэ Нэххэ Дианэ волонтерхэм якуп хэтэу адыгэ къуаем ифестиваль хэлажьээз А. Апэнэсым иконцерт едэүштитигъ. Астемир орэдир къылозэ пшашхэр къыдэшьонэу пчагум къыргыгъэлэгъягъ. Нэбгыритумыи лъепкь къашьор дахьу къызэдашыгъ, нэбгырабэ Iэгу афытеугъ.

— Адыгэ къашьохэр лъэшиэу сиғу рехых, — къытиуагъ пкъыр ишыгъэу, дахьу лъепкь къашьор къэзышыгъэ Нэххэ Дианэ. — Апэнэс Астемир

артист цэрылуу, тигъэгушуагъ...

ЗэдэгущыIэгъухэр

Концертыр А. Апэнэсым къызэуухым, нэбгырабэ гүшүIэгъуу къыфхъуагъ, зэгоуцохээ нэпэ-

епль сурэхэр атырахыгъэх. Адыгэ Республика, лъэпкь культуремкIэ и Гупчэ илашэу Бадый Къэлпъан, Адыгэ Республика и Лъэпкь театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцIэ зыхырэм ихудожественнэ пащэ илэнтээ зыгъэцкIэрэ Хъакъуй Аслын

адыгэ къуаем ифестиваль-зэнэкъокъу изэхэцкэ куп хэтих, пшээрильеу агъэцакIэрээр макIэп. Арэ щитми, артист цэрылом гүшүIэ фабэхэр ралонххэу, нэпэепль сурэхэр атырахынхэу игъо ифагъях. Адыгэ Республика, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым язаслуженэ артистэу, ордусэу Лъачэ Альберт концертым зыфигъэхъязырэ уахьтэ къыхигъэки, Апэнэс Астемир гүшүIэгъу фэхъуагъ.

Ансамблэу «Мыекъуапэ инэфильэхэр» Астемир иныбджэгъушу. Художественнэ пащэу, Урысыем культурэмкIэ изаслуженэ йофышIэу, Къэбэртэе-Бэлькъарым изаслуженэ артистэу, Адыгэ Республика инароднэ артистэу Нэнхъя Айдэмир къытиуагъ Апэнэс Астемир ансамблэм иконцертхэм зэрахэлжьэрэр, къешуаклохэм щысэшту зэрафхъурэр.

Журналистэу Ахэджэго Рузанэ концертыр зэрищаагь. Орэдийл цэрылом итворчествэ нахь пэблагъэ хуульеу елььтэ.

— Адыгэ къуаем ифестиваль сиIогъицIэгъон, лъэпкыбыэ зэфищагъ, нэбгырабээм салукIагъ. ЗэхэцакIохэм тафэрэз, — къытиуагъ Апэнэс Астемир.

А. Апэнэсым концертилтуу мыгъэ Адыгэ Республика и Къэралыгъо филармоние кышигъитигъ. Республика зэпхыныгъэу дырилэр щылэнгъээм щеэптийтэ. Шлэнгъээр тыдэ щылэнгъи эми лылкозэ, искуствэм нахь цэрыло щэхъу, Адыгэ Республика, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым язаслуженэ артист, дунэе ыкIи хэгъэгу зэнэкъокъухэм щытхъуцIэхэр къащыдихыгъ. Орэдир тамэ зыфхъуагъе артистым цыфхэм гүшүуагъо къафихырэр лъэхъаным щытэлэгъу.

ЕМТИЛЛЬ Нурбай.

Урысыем и Спартакиад

Батырым иджэрз

Хэгъэгум самбэмкэ и Спартакиадэ Татарстан икъэлэ шъхьаэу Казань щыкуагь.

Урысыем спортсмен анахь лъэшхэр бэнэпэл алырэгъум щызэуклагъэх. Адыгэ Республикаем спорт еджаплэу Кобл Якъубэ ыцэ зыхырэм зызызыгъэсэрэ Вардкез Акопян килограмм 98-м нахыбэ къэзыщечыхэрэм якуп илэпэлэсэнгыэ къышигъэльзяугь.

Урысыем самбэмкэ ибэнэкло анахь лъэшхэр нэбгыри 8 хүхэу зы купым зэдыхэфагъэх. Вардкез Акопян аперэ бэнэгъум щыукаль дунаим самбэмкэ изэнэкьюкы гъогогуу 9 дышьэр къыщдээзыхыгъэ Артем Осипенкэм — ар Брянскэ щыш. Батыриттумэ язэпэуцуныгъэ къинэу клаугь. Теклоныгъэр А. Осипенкэм фагъэшьошагь.

Адыгейим ибатыр аперэ зэлукэгъур къымыхыгъэми, ыгу ыгъэктодыгъэп. Къулаеу хэлъыр, клаучалер ыгъэфедхэзэ алырэгъум шыкшухэр къышигъэльзяугьагъэх. Къыкэлъыкогъэ бэнэгъуцмэ теклоныгъэр къащики, ящэнэрэ чыпгэр къыдихыгъэр, джэрзир Спартакиадэм къыщыфагъэшьошагь.

Адыгэ Республикаем изаслуженэ тренерэу Хъакурынэ Дамир ипащэй Вардкез Акопян самбэмкэ, дзюдомкэ мэбанэ. Дзюдомкэ Урысыем спортымкэ имастер. Самбэмкэ спортымкэ дунэе класс зиэ мастер.

— Адыгэ къэралыгъо универси-

тетым и Мыецъопэ къэралыгъо гуманитарнэ техническэ коллеж, Мыецъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр Вардкез Акопян къыуухыгъэх, — къеуатэ батырым итренерэу Хъакурынэ Дамир. — Дэгъо зэрэбанэрэм даюу Вардкез ныбджэгъушиу, гукгэгъу хэлъ, Адыгэ Республикаем, Мыецъуапэ аицкэлор эмэфэкI зэхахэхэм ахлаажь.

— Къэралыгъо гъэисыкэ ишту Адыгэгер зытсурэр ильэси 100 зэрэхъурэм, Мыецъуапэ имэфэкI мафэ тигъэхъягъэхэр афэтэгъэхых, — къытауагь Вардкез Акопянэр Хъакурынэ Дамирэ.

— Мыецъуапэ имэфэкI тигуанэу тыхэлэмсэцт, спортым иныбджэгъухэм таукэцт.

Вардкез Акопян дунэе спортым нахь цэргээ щыкхунэу, алырэгъум къышихынэ рэ медальхэм ахижъэхъонзу тыфельдо.

Опсэу, батырыр! О уигъэхъягъэхэм Адыгэ Республикаэр аргушо.

ВСЕРОССИЙСКАЯ СПАРТАКИА

Сурэтым итхэр: Хъакурынэ Дамир ыкчи Вардкез Акопян.

Атлетикэ онтэгъур

Джамбэчие нартым итыжьын

Урысыем ия XI-рэ Гъэмэфэ Спартакиадэ атлетикэ онтэгъумкэ Анапэ щыкуагь.

Адыгэ Республикаем ихэшыпкыгъэ команда хэтхэу пешорыгъэш зэнэкьюкуюхэм теклоныгъэр къащидээзыхыгъэхэр къеух зэлукэгъухэм ахэлжъагъэх.

Щашэ Рустам, кг 73-рэ, тюштэгъукэ кг 278-рэ кыыэтигь (125+153), ятюнэрэ чыпгэр къыдихыгъ. Спартакиадэм дышьэ медальэр къышизыхыгъэр зы килограммкэ ылэе ишыгь.

Адыгэ къэралыгъо университетым и Мыецъопэ къэралыгъо гуманитарнэ техническэ коллеж Щашэ Рустам щеджэ, тренерхэу Чэмбэхь Анзор ыкчи Сиху Аслын ипащэх. Нарт шааор Джамбэчие щаплуу.

Пчыхъэкэ Амир, кг 67-рэ, тюштэгъукэ кг 234-рэ кыыэтигь (109+125), япилэнэрэ чыпгэр Спартакиадэм къышифагъэшьошагь. Мыецъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иколледж А. Пчыхъакэлэр щеджэ, тренерхэу Чэмбэхь Анзор, Сиху Аслын.

Бгыашэ Асхад, кг 55-рэ, Арсен Мнажаканян, кг 61-рэ, Адыгейим ыцэкэ Спартакиадэм хэлэжъагъэх. Тинибжын

къеухэм медальхэр къамыхыгъэми, зэнэкьюкуюр ушэтыпшү афэхъугь.

— Тинибжыкэлэхэм хэшилжыкэ иштиэсэнгыгъэ хагъахь. Къоджэ спортым щаптугъэхэм гүгэшихэр тагъэших. Джамбэчие щыщ къалэхэр зыгъэсэрэ тренерэу Чэмбэхь Анзор лъэшиу тыфэрэз. Къуджээрэ къалэмэр язэпхыныгъэхэр спортым щитэгъэпытэх. Мыецъуапэ имэфэкI мафэ тигъэлэдэжаклохэр хэлэмсэцтых, — къытиуагь Адыгэ Республикаем атлетикэ онтэгъумкэ испорт еджаплэу Чыржын Мухъарбий ыцэ зыхырэм ипащэу, спортымкэ дунэе класс зиэ мастерэу Сиху Рэмэзан.

Сурэтым итхэр: Щашэ Рустам зэнэкьюкуюм хэлажьэ.

Зэхэзыщагъэр ыкчи къыдэзыгъэкъыр:
АР-м лъэпкэ Йоххэм-кэ, Икъыб къэралхэм ашыгъсурэ тильэпкээгъухэм адьырээ зэхъэмкэ ыкчи къэбар жууѓэм иамалхэмкэ и Комитет
Адресыр: 385000
къ. Мыецъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыр:
385000,
къ. Мыецъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм къаихырэр А4-кэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэхээ 5-м емыхъхэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтыр 12-м нахь цыкунзу щытэп. Мы шапхъэхэм адимиштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэклигъэкложных.
E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын йоххэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ыкчи зэлъыгъэсэнгыгъэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэ гъэорышлэл, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутыгъэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000,
къ. Мыецъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268
Зэклигъэмкэ
пчагъэр 4783
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1596

Хэутын узьыкээтхэнэу щыт уахътер Сыхъатыр 18.00
Зыщыхаутыгъэр
уахътер Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхьаэр
Дэрэ Т.И.

Редактор
шъхьаэм игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэкъыж зыхырэ секретарыр
ЖакИэмыкъо
А. З.